

Täysistunto

Tiistai 5.4.2022 klo 14.01—16.44

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 232/2021 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 6/2022 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Avaan keskustelun. Esittelypuheenvuoro, edustaja Purra, olkaa hyvä. — Anteeksi, ei ole esittelypuheenvuoro vaan puheenvuoro.

Keskustelu

16.20 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Pidin jo esittelypuheenvuoron viime viikolla.

Tässä on tosiaan kysymys uudesta opiskeluun perustuvasta oleskeluluvasta, joka ollaan antamassa myös karkotusuhan alaisille ja kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneille nimenomaan tämän opiskelun perusteella. Kysymys on kaistanvaihdesta, jossa osin laittomasta halutaan tehdä laillista. Sehän hallitukselle sopii, kuten viimeisinkin selvitys sisäministeriöstä kertoo.

Kun tätä käsitteä aloitettiin, niin osa hallituspuolueista oli sitä mieltä, että näitä kaikista karmeimpia kohtia tästä esityksestä voitaisiin vielä valiokuntakäsittelyn aikana korjata. Näin ei kuitenkaan käynyt, ja esitys tuli sieltä ulos käytännössä täysin samanlaisena kuin se sinne meni. Yleinen kehityksistä saapuva maahanmuutto, sen lisääminen, Suomen halu houkutella sitä yhä enemmän maahan ja toisaalta se, että yhdestäkään ihmisestä, joka tänne onnistuu pääsemään, ei luovuta, vaikka hänellä ei olisi oikeutta esimerkiksi kansainväliseen suojeluun — se on tässä takana.

Itse asiassa tämän koko esityksen absurdateettia kuvaa se, että ensin siinä mainitaan nämä karkotusuhan ja karkotuspäätöksen saaneet ja kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet ja heti perään kerrotaan, että hallitus haluaa varmistaa osaavan työvoiman saannin. Onkohan ihan loppuun saakka mietitty, että tällaisilla esityksillä pyritään tällaiseen lopputulokseen? Kaikki tiedämme, että Suomen järjestelmä houkuttelee sellaista maahanmuuttoa, joka ei muuten tänne houkuttuisi ja josta meille valitettavasti ei suurempaa hyötyä tulevaisuudessa tule olemaan.

Oleellinen osa tätä esitystä on myös se, että tässä on selvä yhdenvertaisuusongelma maassa olevien suomalaisten ja laillisesti täällä olevien ulkomaalaisten sekä nyt tämän esityksen kautta piiriin tulevien välillä, sillä kun suomalainen opiskelija opiskelee, hän tulee ottamaan opintolainaa, ennen kuin hänellä on mahdollisuutta saada toimeentulotukea, mut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2022 vp

ta tässä tapauksessa ulkomaalaiset opiskelijat pääsevät toimeentulotuen piiriin sitä tarvitesaan ilman, että ottavat opintolainaa. [Mari Rantanen: Oho!] Meidän mielestämme tämä oli selvä perustuslaillinenkin ongelma, joka olisi pitänyt alistaa perustuslakivaliokunnan pohdittavaksi, mutta muuten valiokunta ei ollut sitä mieltä.

Lisäksi tässä on lukuisia muita ongelmia. Esimerkiksi näitä taloudellisia arvioita ei ole lainkaan selvitetty kuten ei yhdessäkään muussakaan tämän kauden maahanmuuttopolitiikkaa löysentävässä hallituksen esityksessä. Näiltä osin esitänkin perussuomalaisten vastalauseen mukaisesti, että koko esitys hylätään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

16.23 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Kannatan tätä edustaja Purran tekemää hylkäsesitystä ja hämmästelen kyllä tähän heti alkuun, että miten voi olla mahdollista, että perussuomalaiset ovat ainoat, jotka näkevät nämä ongelmat tuolla hallintovaliokunnan sisällä, jossa me myös esitimme hylkäystä ja johon ei yhtynyt mikään muu puolue. [Leena Meri: Oho!] Tässä ovat juuri nämä ongelmat, mitkä edustaja Purra tässä edellä esitti, ja totean vielä tähän, että tämän lain vaikutusarvioinnit ovat täysin tekemättä — ne ovat täysin tekemättä. Ainoa, mitä tässä on arvioitu, on Migrin tarvitsemat resurssit tämän lain toteuttamiseen, mutta se, paljonko tämä maksaa suomalaiselle sosiaali- ja terveydenhuollolle, kasvatuskoulutukselle ja Kansaneläkelaitoksen sekä kuntien toimeentulotukimenojen osalta, on täysin tekemättä tässä esityksessä. Nyt, kun tässä muutetaan näiden opiskelijoiden yhden vuoden lupa jatkuvaksi luvaksi siten, että heidän pitää esittää ensimmäiselle vuodelle toimeentulonsa, joka on siis 560 euroa kuukaudessa, ja kaiken muun me maksamme — veronmaksajat joutuvat maksamaan — koska tässä maassa ei elä 560 eurolla, ja sen pitäisi olla varsin selvää. Muutoinhan me voisimme laskea sosiaaliturvan 560:een, ja siihen päälle ei tule mitään, ei tule toimeentulotukea eikä tule asumistukea, jos näin on, mutta kun me tiedämme, että näin ei ole, vaan me hyväksymme sen, että nämä EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta tulevat voivat käyttää toimeentulotukea, niin tässä on tämä syy, miksi me haluamme toimia tällä tavalla — tai me emme perussuomalaisissa halua, mutta nähtävästi iso osa eduskunnasta haluaa.

Tämä yhdenvertaisuusasia on suurin ongelma tässä. Ei voi olla niin — tai näköjään voi — mutta meidän mielestämme on täysin moraaliton esitys, esitys, joka aiheuttaa sen, että kun vaikkapa Afrikasta tulee tänne ammattikorkeakouluopiskelija, niin hän voi hakea toimeentulotukea menoihinsa ja asumiseensa, koska se 560 ei riitä, mutta samaan aikaan siinä viereisellä pulpetilla luennolla istuva suomalainen ihminen joutuu nostamaan opintolainaa eli velkaantumaan opintojensa yhteydessä — ja tämä on täysin käsittämätöntä. Tämä on yhdenvertaisuusongelma ja tämä on täysin moraaliton lakiesitys, mutta toki soveltuu vihervasemmiston pirtaan, jota jopa naurattaa hiukan täällä tämä asia, mutta teillehän eivät suomalaiset ole koskaan tulleetkaan etusijalle.

Ja viimeisenä totean lyhyesti, että tämä tulee myöskin helpottamaan kansalaisuuksia. Aikaisemmin nämä ovat olleet tilapäisiä oleskelulupia. Nyt, kun ne muutetaan jatkuviksi, niin käytännössä katsoen ne lasketaan alusta lähtien kansalaisuuden asumisaikaan kokonaisuudessaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2022 vp

16.26 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Tämänpäiväisen ammattibarometrin tulokset kertovat, että meillä on sekä työvoimapulaa että työn ja työnhakijoiden kohtaanto-ongelmaa. Kumpakin ongelmaa on kyettävä hoitamaan yhtä aikaa, jottei taloutemme hyytyisi ja palvelutasomme entisestään tulisi riskeeratuksi.

Vuonna 2016 työllisiä oli noin 2 276 000. Osaamisen ennakointifoorumin arvion mukaan työllisten määrä kasvaa 115 000 henkilöllä vuoteen 2035 mennessä. Tämä ei kuitenkaan riitä alkuunkaan korvaamaan avautuvien työpaikkojen määrää tai sitä, kuinka paljon ihmisiä pitää kouluttaa ja rekrytoida. Nimittäin samalla ajanjaksolla työmarkkinoilta poistuu yli miljoona henkilöä vanhuuseläkkeelle. Yhteenlaskettuna työpaikkoja avautuu siis noin 1 150 000 vuoteen 2035 mennessä. Keskimäärin tämä tarkoittaa yli 60 000 henkilön rekrytointitarvetta vuosittain. Eniten työvoimaa tarvitaan muun muassa terveyspalveluissa, koulutuksessa, mikä nähdään henkilöstövajeena ja palkankorotuspaineina jo nyt, maaja vesirakentamisessa, kiinteistöalalla, sosiaalipalveluissa sekä metallituotteiden, koneiden ja kulkuneuvojen valmistuksessa. Arvio on, että alhaisen osaamistason tehtävät vähenyvät osin digitalisaation ja teknologisen kehityksen myötä. Korkean osaamisen asiantuntijatehtävät tarvitsevat aiempaa enemmän osaamista ja osaajia.

Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä hallitus vastaa hallitusohjelmaan ja myös vihreiden pitkäaikaiseen tavoitteeseen lisätä työperäistä maahanmuuttoa ja helpottaa kansainvälisten opiskelijoiden jäämistä ja juurtumista Suomeen. Kaikkien Suomessa oleskelevien mahdollisuuksia tehdä työtä on edistettävä, ja työperäisten oleskelulupien saamista on helpotettava. Paheneva työvoimapula on tulppa talouden kasvulle ja yritysten kehittymiselle. Jos osaavaa työvoimaa ei löydy, Suomeen jää syntymättä pitkällä aikavälillä valtava määrä työpaikkoja, joita tarvitaan kipeästi, jotta hyvinvointivaltion rahoitus voidaan turvata.

Meidän on helpotettava kansainvälisten osaajien palkkaamista ja rekrytoitava Suomeen enemmän kansainvälisiä opiskelijoita ja tutkijoita, ihmisiä, jotka tuovat maahamme tuloja, taitoja ja tietoja, joita yhteiskuntamme ja yrityssektorimme kipeästi kaipaavat. Väylät Suomeen saapumiseen ovat usein liian hitaita niin yksilön näkökulmasta kuin yhteiskunnan ja yritysten kannalta. Suomea ei useinkaan nähdä kovin houkuttelevana kielen, sään ja asenneilmapiirin vuoksi. Tämä ohjaa monen potentiaalisen osaajan valitsemaan työpaikan jostain muualta kuin Suomesta. Samalla se hidastaa yritystemme kasvua, kansainvälistä laajentumista ja menestystä.

Suomessa ulkomaisten korkeakouluopiskelijoiden määrä on eurooppalaisittain vielä alhainen. Suomi kuitenkin kilpailee muiden Euroopan maiden kanssa myös korkeasti koulutetusta työvoimasta. Ulkomaisista opiskelijoista olisi järkevää pitää nykyistä tiukemmin kiinni ja houkutella heitä enemmän Suomeen. Opiskelujen jälkeen työelämään siirtyessään ulkomaalaiset opiskelijat tuntevat suomalaisen yhteiskunnan jo varsin hyvin ja ovat ehkä oppineet jo kielenkin. Lisäksi he ovat paremmin sitoutuneita Suomeen kuin suoraan töihin tulevat maahanmuuttajat. Tässä esityksessä on useampia keinoja, joilla näiden opiskelijoiden pysymistä Suomessa ja työllistymistä Suomeen opintojen jälkeen helpotetaan. [Mari Rantanen: Paljonko tää esitys maksaa?] — Ja olen varma, että se, että meillä henkilöstöpula jatkuu, maksaa enemmän kuin se pieni määrä, joka kuluu siihen, että voimme lupaprosessit sujuvoittaa. [Mari Rantanen: Mikä se pieni määrä on, kun sitä ei lue siinä esityksessä?]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Essayah, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2022 vp

16.30 Sari Essayah kd: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ihan aluksi täytyy todeta, että kristillisdemokraatit kyllä toivottavat tervetulleeksi ihmiset, jotka tulevat tänne töihin tai opiskelemaan ja hakevat sillä perusteella oleskelulupaa Suomesta. Mutta tässä lakiesityksessä on se ongelma, jonka täällä edustaja Purra toi esille, että tässä ikään kuin vaihdetaan kais-taan kesken matkan: elikkä henkilöt, jotka ovat hakeutuneet Suomeen kansainvälisen suo-jelun ja turvapaikan hakemisen kautta, niin sitten kesken tämän prosessin siinä vaiheessa, kun heillä on kielteinen päätös turvapaikkahakemuksestaan, he voivatkin opiskelun perus-teella jäädä maahan.

Olen sitä mieltä, että tämä on kyllä omiaan sekoittamaan meidän järjestelmäämme. Täällä edustaja Hopsu totesi, että nämä normaalit väylät hakeutua Suomeen ovat liian hi-taita. Minun mielestäni meidän ei kuitenkaan pidä antaa sellaista signaalia ulospäin, että jos haluat Suomeen opiskelijaksi, niin älä hae opiskelijaksi vaan hae turvapaikkaa, ja sitten kun kuitenkin todennäköisesti et tule sillä perusteella saamaan, niin sen jälkeen sitten ha-keudut opiskelijaksi Suomeen. [Leena Meri: Juuri näin!]

Tämä kuulostaa todella kummalliselta, että meillä lähdetään sekoittamaan kahta aivan erillistä perustetta Suomeen saapumiselle. Ja mikä tästä on sitten seurauksena? No seu-rauksena on se, että resurssit menevät väärään kohtaan. Elikkä meillä on ihmisiä, jotka tar-vitsevat kansainvälistä suojelua, joilla on oikeus hakea turvapaikkaa. Mutta sen jälkeen meillä resurssit menevät väärin asioihin, jos me emme oikeasti pysty kohdentamaan sitä heidän asioittensa tutkimiseen, vaan päinvastoin riippumatta siitä, mikä se turvapaikkapro-sessin lopputulema on — jonka tämä lakiesitys kyllä vesittää — voi siitä huolimatta jäädä Suomeen opiskelemaan.

Sen tähden kyllä täytyy sanoa, että kun me kristillisdemokraatit viime viikolla jo tuossa noitten kokoomuksen esittämien pykälämuutosehdotusten puolesta äänestimme ja tote-simme, että ne olivat erittäin tarpeellisia, niin jos nämä olisi tehty muutoksina siellä valio-kunnassa ja valiokunnasta olisi tullut näitten pykälämuutosesitysten mukainen esitys tän-ne suureen saliin, niin varmasti olisimme sen voineet hyväksyä. Mutta täytyy sanoa, että kyllä, joudumme nyt kyllä harkitsemaan, pystymmekö tätä lakia ryhmänä hyväksymään vai menemmekö tuohon perussuomalaisten hylkäysvastalauseeseen mukaan. Ainakin itse ajattelen niin, että on todella tärkeää, että tämä meidän järjestelmämme on selkeä. Ihmiset ovat tervetulleita työhön, ovat tervetulleita opiskelemaan, ja sitten on kaista heille, jotka ovat hakeneet kansainvälistä suojelua ja turvapaikkaa. Nämä kaksi asiaa pitää pitää sel-keästi erillään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas, olkaa hy-vä.

16.33 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja opiskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annettua la-kia ja siihen liittyviä lakeja. Koko esitys näyttää siltä, että sillä pyritään hallituksen ideolo-gian mukaisesti vain helpottamaan laittomasti maassa olevien turvapaikanhakijoiden pitä-mistä Suomessa. Tämä esitys ei houkuttele maahamme paljon puhuttuja osaajia, vaan se tulee johtamaan siihen, että Suomeen tulee entistä enemmän sosiaaliperusteista maahan-muuttoa, joka on Suomen jo valmiiksi kärsineelle taloudelle myrkkyä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2022 vp

Suomen kansalaisuuden saisi esityksen myötä jatkossa helpommin, koska jatkuvien oleskelulupien myöntämisellä on merkitystä kansalaistamisen yleisenä edellytyksenä olevan asumisen laskemisen kannalta. Karkotuspäätöksen saanut voi jatkaa oleskeluaan Suomessa, vaikka hänen oleskelulleen ei olisi mitään perusteita. Suomen kansalaisuuden pitää olla palkinto sopeutumisesta Suomeen ja suomalaiseseen yhteiskuntaan, ja sen saamisen kriteerejä pitäisi nimenomaan nyt tiukentaa, ei helpottaa.

Esityksen vaatimus 560 euron kuukausittaisesta tulosta on naurettavan matala. Se ei riitä opiskelijalle kustannuksiin edes suurimpien kaupunkien ulkopuolella ilman opintolainaa. Kaiken lisäksi selvitys pyydetään koulun alkaessa vain vuodelta eteenpäin. Lisäksi maahantulijat saattavat saada oikeutuksen perustoimeentulotukeen ilman että heidän tarvitsisi ensisijaisesti turvautua opintolainaan, kuten suomalaisen opiskelijan toki pitää. Miksei hallitus ole kiinnostunut suomalaisten opiskelijoiden opintolainataakasta?

Tämä tarkoittaa sitä, että veronmaksajat joutuvat maksamaan erinäisten tukien muodossa maahantuliijoille yhä enemmän rahaa. Ulkomainen halp työvoima tai pakolaiset eivät tule olemaan ratkaisu työllistymisen ongelmiin. Kyllä suomalainen tekee ihan samoja töitä, kunhan työstä maksetaan niin, että rahalla tulee toimeen ja sillä elättää itsensä. Muutenkin esitysten taloudellinen arviointi on hyvin heikkoa, ja se keskittyy lähinnä oleskelulupien vähentämisestä seuraaviin viranomais tehtävien muutoksiin ja viranomaisten keräämien maksutulojen muutoksiin. Tätä puutetta hallituksen esityksessä ei ole korjattu, vaikka perussuomalaiset ovat asian nostaneet asianmukaisesti esille.

Suomalaisen koulutusjärjestelmän tarkoitus ei ole olla maahantuliijalle oikotie onneen vaan oikeiden osaajien kouluttaminen. Koulupaikat ovat myös pois suomalaisilta opiskelijoilta, ja heidän kouluttamisestaan meidän pitäisi pitää huolta erityisesti nyt kun opiskeluvollisuuden ikäraja on nostettu 18 ikävuoteen ja jokaisen nuoren täytyy ainakin aloittaa lukio tai ammatillinen koulutus. Suomalaista ammatillista koulutusta ei ole järjestetty julkisilla varoilla sitä varten, että sillä koulutettaisiin kolmansien maiden kansalaisia. Tämän lisäksi Suomessa korkeakoulutuksen saaneista ulkomaalaisista keskimäärin, ikävä kyllä, vain puolet jää Suomeen — he eivät koskaan maksa itseään takaisin suomalaiselle yhteiskunnalle.

Arvoisa puhemies! Koko turvapaikkajärjestelmältä menee pohja alta, jos maahan saa jäädä riippumatta siitä, onko turvapaikkapäätös kielteinen vai myönteinen. Esitetyistä muutoksista seuraa myös jälkivalvonnan vaikeus. Kela ei myöskään tilastoi kolmansista maista tulleiden henkilöiden toimeentulotuen käyttöä. Miten opinnoissa turvapaikanhakijoiden etenemistä aiotaan siis valvoa? Millä kriteereillä opiskelija menettää oleskeluoikeutensa ja tukensa? Maahanmuuttovirasto tarvitsee ajantasaisen tiedon siitä, miten opiskelijoiden opinnot edistyvät.

Mielestäni tämä täytyy hylätä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

16.38 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Essayah ehti lähteä salista, mutta olisin hänelle hieman avannut sitä, että meillä on täällä maassa henkilöitä, jotka ovat tulleet hakemaan turvapaikkaa, mutta meidän turvapaikkaprosessi on kestänyt niin kauan, että he ovat siinä välillä lähteneet opiskelemaan, mikä on täysin järkevää: tehdä työtä tai opiskella eikä vain istua ja odottaa, mikä passivoi, masentaa, johtaa ongelmiin ja myös kuluihin yhteiskunnalle. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Paljon järkevämpää on,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2022 vp

että he opiskelevat tai tekevät työtä. Ja kun ovat opiskelleet, niin silloin Suomi on heidät kouluttanut, on maksanut ne kustannukset siitä koulutuksesta. Mitä järkeä koulutettua ihmistä on lähettää maasta pois tekemään työtä jonnekin muualle, jos hän haluaa tänne jäädä, hänellä olisi työllisyysmahdollisuus täällä, kielen osaaminen? Suomen kielen taitajia ei kovin monesta paikkaa löydy, joten pidetään niistä kiinni, jotka täällä ovat osoittaneet pärjäävänsä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.